

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Affirmatiua sententia authoritate Aristotelis fundatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

rio est vera: quia supponi eos confuse facit, non determinare, ut in summis cum omnibus Philosophis dicebamus, (ut patet in hac: *oculus requiritur, necessarius est ad videndum & similibus*) sit tamen hac bona consequentia: altera ex contradictoriis contingentibus, siue de presenti, siue de futuro (v.g. *Petrus currit, vel curret*) non est vera: ergo negatiua contradictoria (v.g. *Petrus non currit, vel non curret*) est vera: & contra, affirmatiua non est falsa: sed vera: ergo contradictoria negatiua est falsa: quod est alteram esse de facto, et si non necessario, determinate veram; alteram vero de facto, & determinate, licet non necessario, falsam.

CERTAMEN II.

Affirmatiua sententia autoritate Aristotelis fundatur.

1. Prima ab autoritate probatio ab Aristotele petenda est, eo certam ipso c. 8. quo nobis ab aduersariis opponitur: ex quo loco Aristotelis discursu, & demonstratione nos pro hac communi veritate, multa Boetius in 1. Periherm. edit. 2. lib. 3. circa med. §. *Ad adstruendum & §. sensus argumentationis*. §. Planissime hac praeferimus: qui Aristotelem arbitrari sunt viasque propositiones in futuro falsas arbitrari, si hac qua nunc dicit diligenter perlegissent nunquam tantis laboribus erroribus. Statimque distinguit, ut supra: aliud esse in propositionibus esse verum ac esse definite, seu necessaria earum determinatione verum: quam eandem demum, vi Aristotelicam, persequitur S. Thom. lect. 13. citata circa fin. Ea autem Aristotelis pro hac veritate demonstratio, tam de propositionibus singularibus de obiecto contingentis praesentis, quam futuro (de quibus 1. Periherm. c. 8. in terminis agit, ut vidimus) sic habet circa cap. medium. *Nec dicere quicquam potest neutrum esse verum: veluti neque fore, neque non fore. Ac rursus ibidem: Si hic dicat futurum esse aliquid, ille vero non futurum dicat, hoc ipsum manifestum est, quod necesse sit verum dicere alterum illorum. De qua demonstratione? quod, scilicet, ex opposito vitamque propositionem simul esse falsam chimari, & repugnantem inferat fustus agemus cert. 3. num. 2. Secundo: sibi ipsi contradiceret Aristoteles, si oppositum docuisset, eius enim est illud principium, quo altera pro praesenti veritate instruitur demonstratio. Ab eo quod res est, vel non est propositio dicitur vera vel falsa. Quod, ut certissimum statuit Aristoteles 9. Metaph. tex. 21. & citato cap. 8.*

2. Item, & alterius demonstrationis firmissimo principio apud Aristotelem: scilicet: *de omni re oportet verum esse affirmare, vel negare*: quod his tradit 3. de anima c. 6. sine est dictio quidpiam de quopiam, quemadmodum affirmatio: atque omnis est vera vel falsa, & 6. Metaph. text. 20. unaquaque contradictionum partiuntur sibi ad inuicem verum, & falsum: ita, quod altera pars est vera, & altera falsa. Quod certissimo eiusdem principio, & dignitate innuitur. 4. Metaph. tex. 9. *Idem simul inesse, & non inesse eidem, & secundum idem impossibile est*: hoc autem omnium principiorum certissimum. & c. 7. alias §. text. 27. *Nec inter contradictionem possibile est quidquam medium esse; sed necesse est dicere aut negare unumquodque de uno: quia, addit, qui dicit esse quod est: aut negat esse, quod non est: verum dicit: & contra, qui negat esse, quod est, & affirmat esse quod non est, dicit falsum: quare, & qui dicit esse, aut non esse verum dicit, aut mentitur*. Medij autem impossibilitatem inter contradictoria probat: quia nullum est medium inter ens & non ens: alioqui, neque verum dicit aliquis, neque non verum, aut praeter ens & non ens concludit ab absurdo. Hoc ipsum principium constanter supponit, & repetit 1. periherm. c. 8. init. illis verbis. *Nam si omnis affirmatio, vel negatio vera vel falsa est*: & paulo inferius: *At vero, nec quoniam est verum neutrum contingit dicere: ut quoniam nec erit, neque non erit*.

3. Sed neque multum a principio capitis, & veritatem praesentem, & aliam eius demonstrationem dedit Aristoteles scribens: *si album est, nunc verum erat dicere prius, quoniam erit album: quare semper fuit verum dicere, quodlibet eorum, quae facta sunt, quoniam est, vel erit*. Vnde circa medium. *Nihil enim prohibet in millesimum annum hunc quidem dicere futurum esse, illum vero dicere non futurum*: Rursus eandem veritatem supponit Aristoteles, saepe, veram praecognitionem futurorum contingentium singularium, & praenuntiationem supponens: cum per somnium a Diis immisum lib. de praetenti, seu diuinat. per somnium sub init. cum per fatidicos homines toto eo libro: ac proinde non esse eiusmodi diuinationes omnino contemnendas (qua de re Nicolaus Lonicus in eius libri argumento) tum per Deorum, & vatum ab eis afflutorum oracula, & responsa, & alia ex animalibus capta praesagia 3. de historia animal. c. 20. longe a medio de Lemnij Capro & 1. Rhetor. ad Theodect. c. 15. ante med. & lib. de mirabilib. auscultation. a medio §. In Cum fatidicum concedit esse Sybillam. Et ex lib. eius, qui non extat, refert, Cicer. 1. de diuinat. circa med. num. 49. cum somnio eundem Eudemij tanquam a Deo immisso de duobus euentibus contingentibus futuris credidisse testatur: atque alterum eorum, qui non ita accidit, ut verba videbatur sonare, interpretatum ita esse, ut euentu, in eo sensu, verificaretur. Ex quo constat illum in eiusmodi praenuntio, & praefatione veritatem determinatam recognouisse. Mitto cum lib. de mundo Lachem (qua Deum, sicuti & reliquis Parcis, significari ait) praefate futuris rebus, quibus absque earum praesentia praefate nequit, docuisse, si enim liber certo Aristotelis non est.

4. Denique, ut mens Aristotel. eo cap. 8. (ubi oppositum docuisse non ab aduersariis modo, sed a Coninbriens. supra a. 3. & Valquez supra etiam c. 1. & 2. & Suarez citato Opul. c. 2. n. 11. putatur) pro nostra, & communis sententia aperta monstratur, praeter data ex eodem capite illius verba, praecipue recitata n. 3. ex eius in eo capite intento sine monstratur. Finis totus fuit explicare, non quidem quomodo futura multa non necessario, sed vere, & contingenter sint euentura (quod, ut notum regulam potius, quam explicet, aut probet) generalis regula quam c. 7. statuerat (nempe ex contradictionibus necessaria alteram determinate veram esse, & alteram falsam) in propositionibus singularibus de futuro contingenti, siue etiam per se: afferitque: per se quidem in his etiam aequae, atque in aliis, quae sunt in materia necessaria & remota: cum hoc tamen discrimine: quod necessitas hac essendi alteram veram, alteram falsam propositionibus in materia necessaria, vel remota singulis conueniat: quia altera secundum se, & in essentia materiae necessariae, & negatiua materiae remota; altera vero ad falsitatem: scilicet affirmatiua materiae remota, & negatiua necessaria. At vero necessitas essendi alteram ex contradictoriis contingentis materiae veram, & alteram falsam, iuxta eam generalem regulam, neutri secundum se, & determinate sumptae competere, sed vtrique iunctim, & confuse sumptae: ut scilicet necessarium sit hanc vel illam esse veram, & hanc, vel illam falsam: licet determinate huic, quae fore enuntiat, quod erit, veritas conueniat contingenter, ita, ut ei secundum se sumptae, & existenti potuerit non conuenire; illi vero quae fore negat, quod erit, eodem modo falsitas conueniat: id quod, ut diximus, propositionibus etiam de praesenti contrariis in materia contingentis eodem modo conuenit; nisi hac contingens praesens supponat, atque contingentiam, seu libertatem causae in ipsis exercitum: ac proinde cum eo connectantur: tum enim necessariam veritatem habet de se, & natura sua determinata illa propositio: sed ex suppositione, quod contingens in se sit quod pro signo indifferentiae, & libertatis suae causae in actu primo potuit absolute non esse: quo etiam pacto necessariam ex suppositione veritatem habere possunt iudicia, & enuntiationes de contingentibus futuris, ut praesentia diuina, atque inde ortae de eis reuelationes, & prophetiae: vnde, cum harum certitudine, & necessaria veritate nostrorum actuum liberorum conciliamus ex Partibus, & ratione, questione sequente libertatem.

5. Hinc

Disp. V. Quaest. VII. Certam. III. 269

5. Hinc tamen obicitur: diuersam necessitatem veritatis, vel falsitatis nouit Aristoteles eo cap. in propositionibus de praeterito, atque in propositionibus contingentibus de praesenti, & de futuro; cum tamen his necessitas ex suppositione conueniat, quae sola propositionibus de praeterito potest conuenire. Respondetur: propositiones de praeterito supponere exercitium libertatis transactum natura, & duratione: quare necessario semper esse veram, quae vera est, & fallam, quae falsa est; quod enim fuit sicuti enuntiatur, non potest non fuisse, & quod non fuit non potest fuisse. At in propositionibus de praesenti, & de futuro contingenti, cum transactum initans non sit, nec opus est, ut omnia signa, & instantia naturae actus primi, & secundi libertatis, & contingentiae transacta cum sua duratione supponatur, sicut supponuntur transacta cum sua duratione in propositionibus de praeterito: ex quo capite maior contingentia veritatis, & falsitatis, quam in his, in illis esse potest, nisi ex suppositione libertatis exercitio habeantur. Item: cum praesens decurrit temporis transactum, futurumque eodem decurrit fiat praesens, transactumque in praeteritum propositiones de eis, verae etiam, quae enuntiantur cum tempore, huius solum lapsu falsificari possunt, si sequentibus durationibus enuntiantur contingens obiectum, quod prius vere enuntiabant, de praesenti, nimirum, vel futuro; secus autem, quae suum obiectum semel enuntiantur vere de praeterito: quia, quod nunc praeteritum respectu praesentis durationis est, & respectu durationis etiam aeternae à parte post est successurum, praeteritum est; ac proinde propositio de praeterito, etiam contingenti, semel vera, semper, ac necessario vera erit quia postquam inquam esse falsa. Totum hoc docte notauit Anselmus lib. de concord. pref. cum lib. col. 2. dicens in re praeterita est quoddam, quod non est in re praesenti vel futura. Nunquam enim fieri potest, ut res, quae praeterita est, fiat non praeterita sicut res quaedam, quae praesens est, potest fieri non praesens: & aliqua res, quae non necessitate futura est, potest fieri non futura: praesens quidem etiam in se praesens temporis solius successu; futura vero cum inde, tum ex libertate, quae antecedit tempore exercita non supponitur. Hanc ob dicta haec Anselmum pro nostra sententia, ac conclusionem istius constantem, eo etiam c. 8. Doctores omnes, qui pro ea etiam stare citati à nobis sunt, placere sententia, si tunc illos memoratos n. 4. excipias.

CERTAMEN III.

Aliorum, & Patrum autoritate eadem veritas stabilitur.

Idem veritati patrocinatur Cicero libro de fato longe à medio n. 8. ita generatim principium illud eius demonstranda statuens: quod verum non est, quod praeteritum falsum est; aut quod falsum non est, qui potest non verum esse, id est omnem propositionem necessario veram, vel falsam esse debere. Item, & illud principium eiusdem demonstranda, de omni re oportet verum esse affirmare, vel negare: si enim (ibidem ait: exemplum in propositione de futuro contingenti adhibens) ex his necesse est alterum verum esse, alterum falsum: ut sauciatibus Philodotus omnibus ante saeculis verum fuit (recitatis verbis) non sauciatibus falsum, Pauloque inferius ait: Ita ista cogit, & ex aeternitate vera esse quoddam, & ea non esse connexa causis aeternis, & à fati necessitate libera. Nisi forte, &c. quod ipsum etiam de propositionibus scriptis falsificantibus certissimum putat in Lucullo lib. 2. Academicar. quaest. post med. edit. 1. demum, min. quorum superiore tempore vera fuerint instantia: sic facta, quorum consequenti tempore vera erunt instantia, ea vera dicimus.

1. Boetius citatis locis Aristotelis mentem pro hac veritate non solum explicuit, sed & secutus est citatis locis & recitatis, cum cert. 1. n. 7. & cert. 2. n. 1. & postremo hoc loco oppositam sententiam insinulauit erroris. Paragrap. Christoph. de Origena, de Deo Uno, Tomus I.

pho autem: Sensus argumentationis, prope finem, ubi illam demonstrationem Aristotelis pro veritate, aut falsitate, cuius meminimus certam. 2. circa finem: eius sequentia verba: Si autem neque erit, neque non erit cras, non erit verumlibet, ut nauale bellum: oportet enim neque fieri nauale bellum, neque non fieri: ita interpretatur, & pro eadem veritate complectitur. Si affirmatio dicat cras bellum nauale futurum, quoniam falsa est, non erit bellum nauale. Rursus, si idem negat negatio dicens: non erit cras bellum nauale, quoniam haec quoque falsa est, erit cras bellum nauale, quia affirmatio falsa est: nec non erit bellum nauale, quia negatio falsa est: sed hanc ineptiam nec animus sibi ipse fingere potest, quia enim unquam dixerit rem aliquam ex necessitate neque esse, nec non esse? quod ille dicit, qui dicit utraque propositiones in futuro falsas existere.

3. In eandem sententiam scripsit 5. de consolat. praef. quinta, ubi à Deo videri ait: Quoniam modo, etiam, quae certos exitus non habent, certa tamen videntur, ac definita praenotio, neque id sit opinio, sed summa potius scientia nullis terminis inclusa simplicitas, & proia 6. post medium: quid igitur postulas, ut necessaria fiant, quae diuino lumine instruantur, cum nec homines quidem, necessaria faciant esse quae videntur? num etiam, quae praesentia cernis, aliquam eis necessitatem tuus addit intuitus? atqui (si est diuini humanitatem praesentis digna collatio) vti vos vestro hoc temporario praesentis quadam videris, ita ille omnia suo cernit aeterno. Paulo item inferius: Quod sit, ut haec non sit opinio, sed veritate potius nixa cognitio, cum exiturum quid esse cognoscit, quod existens, necessitate carere non nesciat. Quia scit esse contingens futurum, ubi diuina de futuro contingente praesentia, non determinatam solum, sed certam, & indefectibilem veritatem concedit: neque aliter de determinata praesentia futurorum contingentiam, quam de visionis eorundem praesentium determinatam veritate esse philosophandum: ac demum inde conciliat veritatem praesentiae diuinam determinatam, & necessariam, cum futuri contingentis libertate, quia aequae praesentia futurum contingens, atque visio praesens supponit.

4. Eadem paritate veritatis determinata, imo necessaria, visionis de obiecto praesentis determinatam & necessariam veritatem Prophetiae create praedictionis de futuris explicuit Athan. serm. de pass. & cruce Domini longiuscule à principio sic fatuus. Sicut oculis conueniens, in contemendo non fallimur, nec aliter videmus; & aliter res agitur: ita quoque Propheta futura, ut praesentia cernebant. Verum quae cernebant oportebat fieri: & ea, quae fiebant non poterant non videri. Rursus, ut ea, quae nos nostris oculis conspiciamus, necesse est omnino esse, cum ea, quae sunt, sub conspectum veniant: neque fieri potest, ut aliter sint, quam à nobis videntur: ita quoque, quae à Prophetis prospiciebantur, necessarium erat ea esse, neque fieri poterat, ut aliter essent, quam ipsi praeviderant. Idem prorsus probatur de veritate necessaria, ac proinde determinata praesentiae de futuro contingenter peccato Iudae (ac negationis Petri, & similibus) ex Patribus pluribus commodius q. 8. recitandis, afferentibus non ideo peccatum Iudae (idque ipsum est de Petro, & aliis) quia praevius peccaturus à Deo est: sed contra: ideo peccatum praevius, quia erat peccaturus. Vnde necessariam consequentiam à praesentia ad peccatum Iudae futurum colligitur, sine contingentia & libertatis peccati praedictio, quia consequens, & consequentiae solum, non consequentis necessitas est. Si autem determinate verum non esset peccatum Iudae futurum, nec determinate vera, nec determinate necessaria esse posset eius praesentia, quae eius determinatam futuritionem potius quam non futuritionem ex parte obiecti materialis supponebat. Denique, cum ex praesentia, quae determinate vera est, inferatur futurum peccatum, & contra, sit, utrumque determinate verum esse: siquidem determinate verum nequit certa illatione mutua inferre nisi è determinate vera; alioqui posset esse non verum quod inferretur ex vero contra statam Dialecticorum regulam.

5. Pro eadem sententia stat Augustinus lib. 26. contra Faustum in haec verba. Deus, quod facturus erat, utique sciebat, & ideo simul sciebat illud futurum non fuisse